

Sygn.akt III AUa 400/17

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

**Przewodniczący: SSA Sławomir Bagiński (spr.)**

**Sędziowie: SA Alicja Sołowińska**

**SA Teresa Suchcicka**

**Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska**

po rozpoznaniu na rozprawie 15 listopada 2017 r. w B.

**sprawy z odwołania T. G.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury

**na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.**

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 22 marca 2017 r. sygn. akt IV U 120/17

**oddala apelację.**

SSA Alicja Sołowińska SSA Sławomir Bagiński SSA Teresa Suchcicka

Sygn. akt III AUa 400/17

## UZASADNIENIE

Decyzją z 12 grudnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił ubezpieczonej T. G. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach, z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni udowodniła okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat i 6 miesięcy, zamiast wymaganych 15 lat takiej pracy. Do okresu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonej okresów zasiłków macierzyńskich, zasiłków chorobowych oraz zatrudnienia w Poczcie Polskiej SA od 1 września 1997 r. do 31 grudnia 1998 r. w wymiarze  $\frac{3}{4}$  etatu.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła T. G., zarzucając:

I. obrazę przepisów prawa materialnego, tj.

- art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez odmowę przyznania emerytury, pomimo że na dzień 1 stycznia 1999 r. odwołująca osiągnęła pełen staż

ubezpieczeniowy, w tym wymagany okres pracy w warunkach szczególnych, do którego wlicza się także okresy zasiłku macierzyńskiego;

- art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez niego błędne zastosowanie w sytuacji, gdy okresy przebywania na zasiłku macierzyńskim winny się zaliczać do okresu pracy w warunkach szczególnych.

II. sprzeczność dokonanych przez organ rentowy ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, polegająca na nieuwzględnieniu okresu pracy w warunkach szczególnych w Poczcie Polskiej SA od 1 września 1997 r. do 31 grudnia 1998 r. na  $\frac{3}{4}$  etatu, pomimo że w rzeczywistości był to pełnoetatowy stosunek pracy.

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 22 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał T. G. prawo do emerytury od dnia 19 listopada 2016 r.

Sąd pierwszej instancji ustalił, iż T. G. urodziła się (...) W okresie od 16 czerwca 1980 r. do 31 maja 2014 r. pracowała w Poczcie Polskiej S.A. - Urzędzie Pocztownym w S. na stanowisku listonosza, przy czym od 1 września 1997 r. do 16 września 2001 r. w wymiarze  $\frac{3}{4}$  etatu. Po dniu 14 listopada 1991 r. wnioskodawczyni pobierała zasiłki chorobowe od 27 grudnia do 31 grudnia 1991 r. oraz od 2 listopada do 1 grudnia 1994 r. Natomiast od 8 grudnia 1994 r. do 12 kwietnia 1995 r. skarżąca przebywała na zasiłku macierzyńskim. Odwołująca złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniosek o emeryturę 18 listopada 2016 r. Sąd wskazał, iż ubezpieczona jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, jednakże wniosła o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Ponadto, wymagany wiek 55 lat T. G. ukończyła 19 listopada 2016 r. Sąd wskazał, iż organ rentowy uznał za udowodniony, według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r., staż ubezpieczeniowy w wymiarze 20 lat, w tym 16 lat, 5 miesięcy i 13 dni okresów składkowych, 2 lata, 1 miesiąc i 6 dni okresów nieskładkowych oraz 2 lata, 6 miesięcy i 26 dni okresów uzupełniających, przyjmując jednocześnie, że okres pracy w warunkach szczególnych odwołującej na stanowisku doręczyciela- listonosza wynosi 14 lat i 6 miesięcy.

W świetle tak ustalonych okoliczności Sąd Okręgowy podniósł, iż przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonej do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Opierając się na przeprowadzonym postępowaniu dowodowym Sąd Okręgowy uznał, iż wnioskodawczyni legitymuje się wymaganym 15- letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, że stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy, przytaczając treść art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 poz. 887 ze zm.) podniósł, iż w cytowanym przepisie uregulowano ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. Następnie przytaczając treść § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze sąd pierwszej instancji wymienił warunki nabycia prawa do emerytury określone niniejszym przepisem, po czym wskazał okresy pracy uzasadniające prawo do świadczeń na zasadach określonych wskazanym wyżej rozporządzeniem (§2 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r.).

Zważając na powyższe regulacje Sąd Okręgowy stwierdził, że za pracę w warunkach szczególnych nie mogła być uznana praca świadczona przez odwołującą się w okresie od 1 września 1997 r. do 31 grudnia 1998 r., gdyż wówczas skarżąca była zatrudniona w wymiarze  $\frac{3}{4}$  etatu. Okoliczności tej nie mogły zmienić twierdzenia odwołującej się, że faktycznie praca ta była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2

rozporządzenia lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2). W ocenie Sądu, z przedstawionego przez wnioskodawczynię świadectwa jednoznacznie wynikało, iż pracodawca w wymienionym wyżej okresie potwierdził świadczenie pracy na stanowisku doręczyciela w wymiarze  $\frac{3}{4}$  etatu. Wobec powyższego Sąd oddalił wniosek skarżącej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków, na okoliczność wykonywania przez wnioskodawczynię w rzeczywistości pracy w pełnym wymiarze czasu, uznając powyższy dowód za nieprzydatny do rozstrzygnięcia sprawy.

Jako okoliczności bezsporne sąd pierwszej instancji uznał ukończenie przez odwołującą 55 lat oraz udokumentowanie okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze 20 lat. Sąd uznał za udowodnione również posiadanie co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych przez T. G.. Zdaniem Sądu, organ rentowy błędnie nie zaliczył do okresu pracy w warunkach szczególnych, okresu zasiłku macierzyńskiego, z jakiego wnioskodawczyni korzystała od 18 września 1985 r. do 24 grudnia 1985 r. po czym podniósł, że spór w sprawie skoncentrował się na możliwości uwzględnienia jako okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, okresu korzystania przez skarżącą z zasiłków chorobowych oraz zasiłku macierzyńskiego po 14 listopada 1991 r.

Dalej Sąd Okręgowy podniósł, iż rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze rozróżnia „okres zatrudnienia” od „okresu wykonywania pracy” i zawiera definicje „okresu zatrudnienia” i „okresów pracy”. Za okres zatrudnienia uważa się okres liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresu zatrudnienia (§ 3), natomiast okresami pracy są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2), po czym Sąd ten wskazał na ukształtowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, że wykonywaniem pracy w szczególnym charakterze są również przerwy w pracy spowodowane różnymi przyczynami i to zarówno leżącymi po stronie pracodawcy, jak i wynikającymi z przepisów (urlop wypoczynkowy, niezdolność do pracy z powodu choroby), za które pracownikowi wypłacono wynagrodzenie. Wykonywanie pracy w rozumieniu omawianego przepisu należy rozumieć jako wykonywanie umowy o pracę, a w treści tego pojęcia mieszczą się także usprawiedliwione nieobecności w pracy. W konsekwencji Sąd Najwyższy przyjął, że przerwy w pracy spowodowane czasową niezdolnością do jej świadczenia w związku z chorobą i korzystaniem z wynagrodzenia lub świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu, są okresami, w których pracownik zachowuje status osoby wykonującej pracę w szczególnym charakterze (por. wyrok z 30 lipca 2003 r., II UK 323/02, (OSNP 2004/11/197). W uchwale z 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03, (OSNP 2004/5/87) Sąd Najwyższy wskazał, że do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). Sąd Okręgowy zaznaczył, iż 1 lipca 2004 r. nastąpiła zmiana art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez dodanie do tego artykułu ust. 1a pkt 1. Przepis art. 32 ust. 1a cytowanej ustawy, w ocenie ZUS, uniemożliwia zaliczenie okresów zasiłków chorobowych oraz zasiłku macierzyńskiego do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a w konsekwencji przyznanie wnioskodawczyni emerytury.

Sąd Okręgowy zauważył, iż ustawodawca, wprowadzając powyższe zmiany, nie uchwalił przepisów intertemporalnych, w związku z czym zakres stosowania art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych był przedmiotem skargi konstytucyjnej opartej na zarzucie jego niezgodności z art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 10 lipca 2008 r (K 33/06, OTK-A 2008/6/106), uznawszy za właściwą dla oceny konstytucyjności omawianego przepisu chwilę powstania prawa podmiotowego, w tym wypadku prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, oddalił zarzut, że zmiana warunków emerytalnych prowadzi do naruszenia praw nabytych. Stwierdził, że oceniana zmiana może mieć zastosowanie wyłącznie na przyszłość. Sąd Okręgowy podkreślił, iż rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego nie budzi wątpliwości w zakresie, w którym odnosi się do stosunków powstałych po dniu 1 lipca 2004 r. oraz stosunków zamkniętych, zakończonych nabyciem prawa przed tym dniem. W efekcie wprowadzenia 1 lipca 2004 r. art. 32 ust. 1a, wyłączającego pewne okresy ze stażu pracy w szczególnych warunkach, można jednak wyróżnić pracowników, będących w tym dniu (1 lipca 2004 r.) w trakcie nabywania prawa, a w szczególności tych, którzy wypełnili warunki określone w art. 184

ustawy. Sąd podniósł, iż dostrzeżenie tej kategorii uprawnionych nakazuje uwzględnić aspekt ochrony istniejących w powyższym dniu praw tymczasowych tych osób, zagwarantowanych w powołanym przepisie i prowadzących do nabycia prawa do emerytury. Następnie sąd pierwszej instancji odwołał się do utrwalonego w doktrynie stanowiska, że art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustanawia odrębną, niż wymieniona w art. 32 tej ustawy, kategorię ubezpieczonych i znajduje zastosowanie do innych stanów faktycznych niż określone w art. 32 ust. 1 i art. 46 ust. 1 ustawy, albowiem art. 184 ust. 1 nie odsyła w zakresie warunków nabycia przez zatrudnionego w szczególnych warunkach prawa do wcześniejszej emerytury do art. 32, lecz ustanawia własne przesłanki nabycia tego prawa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r, II UZP 14/06, OSNP 2007/13-14/199, wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 lipca 2007 r, I UK 62/07, OSNP 2008/17-18/269 i z dnia 6 grudnia 2007 r, I UK 132/07, Lex nr 621798). Z art. 184 wskazanej wyżej ustawy wynika, że zawarte w nim sformułowanie: po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, odnosi się wyłącznie do wieku emerytalnego określonego w tych przepisach - bez odwoływania się do pozostałych wymogów związanych z tym wiekiem. Przesłankami nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 są zatem: 1) osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu składkowego i nieskładkowego 25 lat dla mężczyzn i 20 lat dla kobiet; 2) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn i 60 lat dla kobiet. Sąd podniósł, iż skutkiem odesłania do przepisów dotychczasowych zawartego w art. 184 ust. 1 pkt 1 jest stosowanie wprost przepisów powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Stąd też, w ocenie Sądu Okręgowego, w przedmiotowej sprawie zastosowania nie znalazł przepis art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązujący od 1 lipca 2004 r. Skoro przepis art. 184 ust. 1 niniejszej ustawy odsyła do art. 32 ustawy jedynie w zakresie przewidzianego w nim wieku emerytalnego, to przepis art. 32 ust. 1a nie ma zastosowania do ubezpieczonych ubiegających się o przyznanie wcześniejszej emerytury na podstawie przepisu przejściowego, jakim jest art. 184. Odwołując się do wyroku Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2010 r, II UK 313/09 (OSNP 2011/19-20/260) Sąd wskazał, że osiągnięcie do 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od 1 lipca 2004 r.

Końcowo sąd pierwszej instancji stwierdził, że jeśli T. G. na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS posiadała wymagany do uzyskania prawa do emerytury w wieku obniżonym ogólny staż ubezpieczeniowy, w wymiarze, co najmniej 20 lat oraz co najmniej 15 lat okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a nie spełniała wówczas jedynie warunku wieku, to okres pracy w warunkach szczególnych musiał być rozumiany w sposób, jaki był ukształtowany przed wprowadzeniem ust. 1a pkt 1 do treści art. 32 ustawy, gdyż wymaga tego zasada ochrony ekspektatywy prawa do emerytury (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r, II UK 313/09, wyrok SN z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11). Zatem, zdaniem Sądu Okręgowego, okresy niezdolności wnioskodawczyni do pracy i pobierania z tego tytułu zasiłku chorobowego oraz zasiłku macierzyńskiego nie mogą negatywnie wpływać na rzeczywisty wymiar stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Sąd uznał, iż łącznie z błędnie pominiętymi przez ZUS zasiłkami macierzyńskimi oraz chorobowymi wnioskodawczyni legitymuje się stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat, 2 miesięcy i 16 dni. W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczona T. G. spełniła wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku. Z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c., w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonej T. G. prawo do emerytury od dnia 19 listopada 2016 r.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 pkt 1 oraz art. 32 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity; Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.) w związku z § 2 ust. 1 oraz § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) z uwagi na:

- błędne zaliczenie do stażu pracy w szczególnych warunkach nieskładkowego okresu pobierania zasiłku chorobowego od 27.12.1991 r. do 31.12.1991 r. i od 2.11.1994 r. do 1.12.1994 r. oraz zasiłku macierzyńskiego od 8.12.1994 r. do 12.04.1995 r., za które wnioskodawczyni otrzymała po dniu 14.11.1991 r. świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,

- uznanie, że ubezpieczona legitymuje się co najmniej 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, a tym samym spełnia wszystkie przesłanki do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury od 19.11.2016 r.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości, tj. o oddalenie odwołania lub ewentualnie o uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie.

W odpowiedzi na apelację T. G. wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów procesu za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Spór w niniejszej sprawie i zarzuty apelacji dotyczyły w istocie kwalifikacji prawnej okresów zasiłku chorobowego i macierzyńskiego jako okresów pracy w warunkach szczególnych. Jest to spór o prawo, a nie o fakty. Rozwiązanie dylematu czy chodzi o spór co do faktów, czy co do ich interpretacji prawnej nastąpić może poprzez ustalenie statusu (status) problemu - elementu sporu. Inaczej mówiąc, które z dwóch następujących pytań należy zadać: „czy zaszło?” (status coniecturalis) lub „co zaszło?” (status definitionis). Jeżeli spór nie dotyczy kwalifikacji prawnej, lecz jedynie tego czy wystąpiły okresy zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego, będzie to spór o fakty. Natomiast kiedy chodzi o to, czy okres zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego może być zaliczony do okresów pracy w szczególnych warunkach wówczas jest to „spór o definicję” - o wykładnię lub/i prawidłowość zastosowania prawa materialnego.

Nie było zatem sporu o ustalenia faktyczne, lecz kwalifikację prawną wspomnianych okresów.

W istocie zatem podstawowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miała kwestia zastosowania art. 32 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako „ustawa emerytalna”) i wykładni § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej zwane „rozporządzeniem”). Od rozstrzygnięcia tej kwestii zależało z kolei stwierdzenie czy odwołująca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, z uwagi na niezaliczenie przez organ rentowy do tego stażu okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego oraz chorobowego.

Sąd pierwszej instancji przy rozpatrywaniu kwestii uprawnień T. G. do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych prawidłowo zastosował przepisy ustawy emerytalnej, w szczególności jej art. 32 ust. 1 i 1a oraz art. 184 w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia.

Sąd Apelacyjny aprobuje jednolite stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy oraz sądy powszechne odnoszące się do kwestii zastosowania art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej w sytuacji ustalania uprawnień do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej. W szczególności odnosi się to do stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z 13 lipca 2011 r. ( I UK 12/11 LEX nr 989126)

„1. (...) Wymaganie od osób, które spełniły w dniu 1 stycznia 1999 r. warunki dotyczące stażu ubezpieczenia dodatkowo warunku osiągnięcia przed dniem 1 lipca 2004 r. przewidzianego w art. 32 i 46 ustawy wieku należy uznać za zbyt daleko idące, pomijające ochronę prawa tymczasowego, ukierunkowanego na przyszłe świadczenia.

2. Wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 u.e.r.f.u.s. okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r.”

Apelacja w precyzyjnym wywodzie wskazuje na możliwość innej interpretacji. Prezentowane stanowisko wywodzi z § 2 ust. 1 rozporządzenia. Wskazuje na możliwość zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych tylko okresów wykonywania pracy tj. tych za które pracownik otrzymał wynagrodzenie (w tym także urlopu wypoczynkowego), ale nie okresów, które nie są wykonywaniem pracy, a tylko okresem zatrudnienia.

Prezentowane w apelacji stanowisko jest spójne w zakresie argumentacji językowej i systemowej. Tym niemniej zwrócić należy uwagę, że w praktyce organów rentowych przed 1991 r. nie wyróżniano okresów zasiłków chorobowych z okresów zatrudnienia (w tym odniesieniu do pracy w warunkach szczególnych), mimo, że treść § 2 ust. 1 rozporządzenia nie uległa zmianie. Okresy te nie były wymienione w świadectwach pracy i zaświadczeniach o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (Rp. 7). Były to bowiem okresy równorzędne z okresami zatrudnienia (art. 11 ust. 12 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin - Dz.U.1982. 40.267 ze zm.). Ta praktyka być może skłaniała do zaliczania okresów zasiłków chorobowych (macierzyńskich) do pracy w warunkach szczególnych także po 14.11.1991 r.

Praktyki społeczne nie mogą być obojętne dla stosowania prawa. Taką zinstytucjonalizowaną praktyką społeczną jest też stosowanie prawa przez sądy. Niezmiennosc praktyki orzeczniczej jest istotnym argumentem przy dokonywaniu wykładni prawa, chociaż oczywiście nie jest to uzasadnienie jedyne i nie zawsze decydujące. Szczegółową argumentację co do zastosowania art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, w kontekście prawa do emerytury ustalanego na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej zaprezentował Sąd Najwyższy we wspomnianym wyżej wyroku, a także w innych zacytowanych przez sąd pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny akceptuje to stanowisko. Nie ma zatem potrzeby jego powtarzania. Natomiast argument dotyczący jednolitości stosowania prawa dodatkowo wzmacnia stanowisko przeciwko rewizji dotychczasowej wykładni. Jak już wspomniano nie chodzi o jednolitość dla samej jednolitości. Jednolite stosowanie prawa, zwłaszcza przez długi okres zapewnia bezpieczeństwo prawne. Powoduje że oczekiwania co do realizacji prawa należy uznać za uzasadnione – słuszne. Zmiana w tym zakresie, zwłaszcza w sytuacji kiedy ubezpieczony nie może poprawić swojej sytuacji prawnej – nie może już zwiększyć swego stażu ubezpieczeniowego (tj. stażu przypadającego przed 1999 r.), prowadziłaby do niesprawiedliwego zróżnicowania ubezpieczonych.

W konsekwencji nie jest zasadny zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 pkt 1 oraz art. 32 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 ust. 1 oraz § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Dokonanie zgodnie z prawem wykładni doprowadziło do prawidłowego stwierdzenia, że ubezpieczona przed 1.01.1999 r. ma ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Nie są zatem uzasadnione pozostałe zarzuty apelacji.

Dlatego na podstawie art. 385 k.p.c. apelacja podlegała oddaleniu.

Alicja Sołowińska Sławomir Bagiński Teresa Suchcicka